Konkursförvaltaruppdragets normer
— om arvode, skadestånd och vård av annans lösöre

Av bankjuristen Joseph Zamani[1]

I denna artikel redogörs för systematiken avseende konkursförvaltaruppdragets handlingsnormer och för hur dessa bör tillämpas. I artikeln förklaras också hur normerna styr förvaltarens arvodering och skadeståndsskyldighet. Artikeln innehåller en ny syn på vårdplikten för tredje mans lösöre, som av bl.a. Walin och Welamson har framhållits som en norm för förvaltaruppdraget. Enligt detta nya synsätt har förvaltaren i de flesta fall inte rätt till arvode för arbete med vård av sådant lösöre. Samtidigt innebär det sagda att det saknas grund för tredje man att rikta anspråk mot förvaltaren för skada p.g.a. utebliven vård.

1 Konkursboet och förvaltaren

1.1 Syftet med konkursförfarandet samt konkursboet som rättssubjekt

Syftet med konkursförfarandet är att genom en ordnad avveckling av en insolvent gäldenärs verksamhet reglera borgenärernas fordringar. Som framgår av den inledande bestämmelsen i konkurslagen (KL) tar konkursboet tvångsvis gäldenärens tillgångar i anspråk för att uppnå detta syfte.[2] Målet är att så snart som möjligt sälja tillgångarna och genom försäljning omvandla tillgångarna till pengar.[3] De medel som kvarstår efter betalning av konkurskostnader och massafordringar ska användas för utdelning till borgenärerna.

Till sin karaktär är konkursboet en speciell typ av rättssubjekt. Även om boet i princip inte kan ha äganderätt (det är alltid gäldenärens egendom, även om den ingår i boet), har boet i huvudsak motsvarande drag som en juridisk person.[4] Konkursboet kan exempelvis ingå avtal, väcka talan och vara part i rättegång, uppta krediter, fortsätta gäldenärens rörelse och vidta en rad andra åtgärder. Boet har alltså en vidsträckt rättshandlingsförmåga.

[1] Författaren är verksam som bankjurist vid Handelsbanken i Stockholm. Artikeln är dock endast ett uttryck för egna personliga uppfattningar och speglar inte bankens åsikter. För korrektur/synpunkter riktas ett stort tack till chefsjuristen Jan Selin, stf. chefsjuristen Marie Munck af Rosenschöld, teamchefen Per Nilsson, professor emerita Ingrid Arnesdotter, docent Jakob Heidbrink, rådmannen Sofia Jungstedt, advokaten David Rutegård samt jur.kand. Erik Hellström. Artikeln riktar sig främst till jurister som kommer i kontakt med konkursförfarandet, med fokus på domare, tillsynsmedarbetare och konkursförvaltare.

[2] Se 1 kap. 1 § KL.

[3] Se 8 kap. 1 § och 11 kap. 2 § KL.

[4] Se exempelvis Welamson (1961), *Konkursrätt*, s. 192 ff. För en djupare genomgång av konkursboets karaktär som rättssubjekt hänvisas till Söderlund (2009), *Konkursrätten — om konkursboet ses som en association i tvångslikvidation med borgenärerna som medlemmar*, s. 233 ff.

1.2 Förvaltaren: behörighet kontra uppdrag samt skiljelinjen mot boet

Behörig att företräda konkursboet är konkursförvaltaren.[5] Någon bestämmelse som inskränker förvaltarens *behörighet* att rättshandla för boets räkning finns inte. Förvaltaren har alltså utåt rätt att rättshandla för boet efter eget gottfinnande. Vid sidan av förvaltarens behörighet finns dock regler om vad förvaltaren får och ska göra, dvs. om konkursförvaltaruppdraget. Förvaltarens behörighet inskränks alltså av *uppdraget*. För att försäkra sig om förvaltarens lojalitet mot nämnda uppdrag, har lagstiftaren infört ett antal styrmedel. Bland dessa märks rätten till *arvode* för arbete som har utförts i enlighet med uppdragets normer och skyldigheten att erlägga *skadestånd* för vårdslös förvaltningsåtgärd.[6] Till skillnad från vad som gäller för exempelvis styrelse och verkställande direktör i aktiebolag, innebär dock inte ett avsteg från förvaltaruppdragets normer att en rättshandling med en ondtroende tredje man blir ogiltig.[7]

Som framgår under 1.1 ovan är konkursboet det rättssubjekt som primärt agerar i konkursen, dvs. förvärvar rättigheter och åtar sig förpliktelser gentemot tredje man. Normalt sett är det alltså boet som ingår avtal med en leverantör om leveranser under fortsatt drift, åtar sig betalningsansvar för löntagare efter lönegarantiperioden och får besittning till tredje mans egendom som befinner sig i en av gäldenärens lokaler vid konkursutbrottet. Av dessa skäl är det i första hand konkursboet som ansvarar för de förpliktelser som det har åtagit sig och den egendom som finns i boets besittning. Om konkursboet inte uppfyller en skyldighet som åvilar det, exempelvis leverans av en vara, är boet normalt skyldigt att utge skadestånd.

Förvaltaren är dock endast en av rätten utsedd företrädare för konkursboet,[8] med särskilda uppgifter som följer av lag eller annan författning. Utgångspunkten är då att konkursboet ansvarar för sina förpliktelser gentemot tredje man, medan förvaltaren ansvarar mot boet för att förvaltningen utförs i enlighet med uppdragets normer.[9] Bara i undantagsfall kan det bli aktuellt att förvaltaren ansvarar direkt mot tredje man för åtgärder som har skett som ett led i förvaltningen av boet. Normalt torde då krävas lagstöd, även om skadestånd i teorin kan bli aktuellt utan författningsstöd. I så fall krävs emellertid att för-

[5] Se 1 kap. 3 § första stycket KL.

[6] Se 14 kap. 4 § och 17 kap. § 1 KL. Även förtroendet för förvaltaren påverkas av att han eller hon avviker från uppdraget. I grövre fall kan det bli fråga om såväl ett entledigande från det enskilda uppdraget som att förvaltaren inte erhåller några nya uppdrag. Dessa två sanktionsmöjligheter kommer dock inte att beröras i denna artikel.

[7] Jfr 8 kap. 42 § andra stycket aktiebolagslagen. De allmänna ogiltighetsgrunderna i avtalslagen är dock tillämpliga även på konkursbons rättshandlingar.

[8] Se 1 kap. 3 § och 7 kap. 2 § KL.

[9] Se Lindskog I (1999), *Om konkursförvaltarens ansvar mot tredje man* i *Rättsvetenskapliga studier till minnet av Tore Almén*, s. 276, SOU 1964:31, s. 32 ff. och Hellner/Radetzki (2014), *Skadeståndsrätt (nionde upplagan)*, s. 144 ff.

valtaren avviker från en norm till skydd för tredje man, som ska anses gälla för uppdraget.[10]

Att en skyldighet åvilar konkursboet innebär alltså inte per automatik att denna skyldighet åvilar förvaltaren och styr hans eller hennes agerande. Vad förvaltaren ska göra bestäms inte i första hand utifrån boets skyldigheter gentemot andra rättssubjekt, utan utifrån de handlingsnormer som gäller för uppdraget. Det är därför av stor betydelse att uppdragets normer är tydliga för rättstillämparna.[11]

2 Handlingsnormerna för förvaltaruppdraget

2.1 Huvudregeln — den generella handlingsnormen i 7 kap. 8 § första stycket KL

De för förvaltaruppdraget gällande handlingsnormerna återfinns primärt i 7 kap. KL. Av dessa fungerar bestämmelsen i 7 kap. 8 § första stycket KL som en *generell handlingsnorm*. Där stadgas att det ”åligger förvaltaren att ta till vara borgenärernas gemensamma rätt och bästa samt vidta alla de åtgärder som främjar en förmånlig och snabb avveckling av boet”. Alla förvaltarens åtgärder ska bedömas utifrån denna handlingsnorm, om det inte finns en specifik norm som reglerar en viss typ av handlande. Det är exempelvis mot bakgrund av 7 kap. 8 § första stycket KL som förvaltaren bestämmer om viss egendom ska säljas eller abandoneras, om en rättsprocess ska inledas eller om ett visst sakkunnigt biträde ska anlitas.

Den generella handlingsnormen består av två led. Det första ledet förklarar vems rätt som förvaltaren ska ta till vara, nämligen borgenärernas. Formuleringen ”borgenärernas gemensamma rätt och bästa” tydliggör också att förvaltaren i första hand ska agera utifrån vad som är bäst för kollektivet som helhet och inte utifrån det som är till störst nytta för en enskild borgenär. Förvaltaren ska alltså vara borgenärsneutral.

Det andra ledet fokuserar på hur förvaltaren ska agera. Av detta led kan utläsas att förvaltaren inför varje åtgärd ska väga de inkomster som åtgärden kan tänkas medföra mot de utgifter som är förenade med den (naturligtvis även eget arvode och andra konkurskostnader). Förvaltaren ska prioritera nyttomaximering för boet, men vid bedömningen ska hänsyn också tas till den tidsutdräkt som en viss åtgärd medför. Den ekonomiska aspekten torde dock alltid vara överordnad. Om en åtgärd är ofördelaktig utifrån 7 kap. 8 § första stycket KL, ska den som huvudregel inte vidtas.[12]

I detta sammanhang är det väsentligt att understryka att nyttomaximeringen ska ske utifrån boets perspektiv och inte utifrån gäldenärens. Vid bedömningen av vilken åtgärd som är till störst ekonomisk nytta för konkursboet, är det exempelvis relevant att försöka mini-

[10] Se NJA 2006 s. 420.
[11] Jfr Lindskog II (2008), *Om fattig mans rätt till rättegång* i *Festskrift till Lars Heuman*, s. 336.
[12] Se NJA 2015 s. 132.

mera eller undvika massaskulder/massautgifter (boets skulder /utgifter), medan det för förvaltaren i regel bör vara egalt hur stora gäldenärens skulder är. Som utgångspunkt är det först vid ett bevakningsförfarande som förvaltaren får i uppdrag att ifrågasätta gäldenärens skulder och eventuella förmånsrätter.[13] För att kunna fullgöra vissa arbetsuppgifter kan det dock finnas ett behov för förvaltaren att på ett relativt tidigt stadium klargöra om en eller flera borgenärer har en fordran med panträtt eller annan förmånsrätt.[14]

2.2 Undantag enligt särskilda bestämmelser m.m.

Den generella handlingsnormen fungerar som huvudregel under hela konkursförfarandet. Från denna huvudregel görs emellertid undantag. Till att börja med får avsteg göras om en åtgärd långsiktigt främjar sysselsättningen, utan att det nämnvärt förringar borgenärernas rätt.[15] Därutöver görs undantag i *särskilda bestämmelser* som ålägger förvaltaren att utföra vissa specifika arbetsuppgifter. Nämnda bestämmelser återfinns i huvudsak i KL. Bland dessa arbetsuppgifter bör framhållas förvaltarens upplysnings- och hörandeskyldighet, skyldigheten att skyndsamt omhänderta boet samt skyldigheten att upprätta bouppteckning, förvaltarberättelse och halvårsberättelser.[16] Därutöver finns det ett stort antal förfaranderegler som anger hur förvaltaren ska agera i vissa bestämda situationer.[17]

Arbetsuppgifter som åligger förvaltaren enligt en särskild bestämmelse kan i sig ha starkare eller svagare koppling till den generella handlingsnormen. Exempelvis har regeln om omhändertagande av boet en uppenbar koppling till nämnda norm, medan en underrättelse om misstanke om brott eller föroreningar[18] sällan påskyndar förvaltningen eller bidrar ekonomiskt till den. Lagstiftaren har alltså i vissa fall bestämt att förvaltaren ska utföra arbetsuppgifter i något annat intresse än borgenärernas. Förvaltaren är då skyldig att utföra sådana åtgärder, även om de avviker från den generella handlingsnormen eller till och med kommer i konflikt med den. Ifråga om de författningsreglerade normerna gäller att de är uppställda främst i boets och borgenärernas intresse,[19] men de kan lika gärna vara uppställda för att tjäna det allmännas intresse,[20] arbetstagarnas intresse,[21] eller ett tredjemansintresse.[22]

[13] Se 9 kap. 9 § första stycket och 13 § andra stycket KL. Se även Svea hovrätts dom den 12 oktober 2018 i mål nr T 1978-17.
[14] Se exempelvis 7 kap. 10 §, 8 kap. 6 § andra stycket och 7 § andra stycket, 9 kap. 5 § första stycket och 11 kap. 15 § KL.
[15] Se 7 kap. 8 § andra stycket KL.
[16] Se 7 kap. 9 och 10 §§, 12 § respektive 13, 15 och 20 §§ KL.
[17] Se exempelvis 8 kap. om försäljning, 9 kap. om bevakningsförfarandet, 11 kap. om utdelning och 13 kap. om slutredovisning.
[18] Se 7 kap. 16 och 16 a §§ KL.
[19] Se exempelvis 7 kap. 8 § första stycket samt 12 och 14 §§ KL.
[20] Se exempelvis 7 kap. 10, 16 och 16 a §§ KL.
[21] Se exempelvis 7 kap. 8 § andra stycket KL.
[22] Se exempelvis 7 kap. 23 och 24 §§ KL.

Särskilda bestämmelser återfinns även i andra författningar. Den mest betydande arbetsuppgiften enligt annan lagstiftning torde vara förvaltarens skyldighet att besluta i ärenden om *lönegaranti*.[23] Förvaltaren har dock också i andra avseenden ålagts vissa bestämda arbetsuppgifter.[24]

Även i förhållande till *tredje man* finns vissa personliga skyldigheter knutna till förvaltaruppdraget. Enligt 7 kap. 23 och 24 §§ KL är förvaltaren redovisningsskyldig beträffande medel som tillhör annan. I övrigt är antalet uttryckliga normer till skydd för tredje man klart begränsat. I doktrinen diskuteras emellertid återkommande två typfall.[25] Det ena avser betalningsordningen och förvaltarens skyldighet att betala massaskuld innan boets medel går till utdelning i konkursen. Det andra avser det fallet att förvaltaren obehörigen förfogar över tredje mans egendom. Typfallen aktualiserar även frågan om förvaltarens skadeståndsansvar för ren förmögenhetsskada.

I äldre rätt kunde förvaltarens ansvar för att boet efterlevde *betalningsordningen* enbart utläsas ur praxis.[26] Idag är dock betalningsordningen uttryckligen reglerad i 11 kap. 1 § och 14 kap. 2 § KL. Betalningsordningen bör därmed förstås som en handlingsnorm för förvaltaruppdraget, till skydd för samtliga berörda (staten, sakkunniga biträden, massaborgenärer, konkursborgenärer m.fl.).

Typfallet *obehöriga förfoganden* avser främst situationen att förvaltaren inom ramen för konkursen säljer egendom som tillhör tredje man. Detta berörs i NJA 1996 s. 700, som behandlar förvaltarens skadeståndsskyldighet gentemot ägaren till den sålda egendomen. Rättsfallet diskuteras bl.a. av Lindskog.[27]

I målet konstaterar HD att ”[en] väsentlig uppgift för en konkursförvaltare är att realisera den egendom som ingår i konkursboet (jfr 3 kap. 3 § KL) [och att det därvid] åligger … förvaltaren att tillse att egendom till vilken tredje man har separationsrätt inte omfattas av försäljning. Att förvaltaren har en skyldighet att tillse att tredje man tillhörig egendom inte dras in i konkursen får anses följa såväl av konkurslagens reglering som av en allmän princip om förbud mot att obehörigen förfoga över annans egendom.”

Det torde dock vara felaktigt att ur KL utläsa en norm som säger att en förvaltare inte får sälja tredje mans egendom.[28] Konkurs innebär att gäldenärens tillgångar ianspråktas av konkursboet för betalning av gäldenärens skulder (se 1 kap. 1 § KL). Att sälja egendom som tillhör någon annan än konkursgäldenären faller alltså inte inom ramen för

[23] Se 16 § lönegarantilagen.
[24] Se exempelvis 11 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen och 28 § strålskyddsförordningen.
[25] Se bl.a. Lindskog I, s. 277 och Renman, *Konkurslag (1987:672) 17 kap. 1 §*, Lexino 2016-04-25.
[26] Se NJA 1916 s. 78. Jfr även NJA 1915 s. 629.
[27] Se Lindskog I, s. 285.
[28] Ibid.

förvaltningen av boet och en norm som säger att förvaltaren i denna sin egenskap inte får sälja sådan egendom vore därmed överflödig. Förbudet emot att olovligen förfoga över annans egendom följer inte av KL, utan är en generell skyldighet för alla rättssubjekt.[29]

2.3 Vårdplikten för tredje mans lösöre — en norm för uppdraget?

2.3.1 Bakgrund

Det är inte ovanligt att konkursboet får tredje mans lösöre i sin besittning. Ett vanligt fall är att förvaltaren för boets räkning är i färd med att omhänderta lösöre som vid konkursutbrottet finns i en av gäldenären hyrd lokal, i vilken även egendom finns som ägs av tredje man.[30] Givet är att ägaren till individualiserad egendom har separationsrätt i konkursen, dvs. rätt att få ut egendomen från boet.[31] Frågan är dock vilket ansvar konkursboet och förvaltaren har för sådan egendom fram till dess att ägaren hämtar den (eller i värsta fall inte hämtar den) samt hur det ansvaret påverkar konkursförvaltningen.

Huvudregeln i svensk rätt är att en förpliktelse inte kan uppkomma för någon, eller övergå på någon annan, med mindre än att det följer av en överenskommelse mellan den förpliktade och en motpart. I undantagsfall kan det ändå ske om det följer av en författning eller av allmänna rättsprinciper. Relationen mellan konkursboet och förvaltaren å ena sidan och en eller flera ägare till separationsegendom å andra sidan grundar sig emellertid inte på något avtal. Som utgångspunkt bör det då krävas en uttrycklig bestämmelse eller i vart fall en vedertagen allmän princip som pekar ut boet eller förvaltaren som ansvarig för den tredje mannens egendom.

I doktrinen har Palmér/Savin, Welamson och Walin gjort gällande att förvaltaren har *vårdplikt*[32] för tredje mans lösöre i boets besittning, vilket får förstås som en handlingsnorm för uppdraget.[33] Några skäl för denna hållning anges inte, men uppfattningen tycks ha vunnit stöd i förarbeten och hovrättspraxis.[34] Samtidigt förefaller Möller vara av uppfattningen att det endast är boet som har vårdplikt.[35] Eftersom uppfattningen presenteras i en passus som egentligen avhandlar andra frågeställningar, anges inte heller här några skäl.

Med tanke på att frågan om vilket ansvar boet/förvaltaren har för annans lösöre är av elementär art och dessutom aktualiseras i ett stort

[29] Jfr 10 kap. 1 och 4 §§ brottsbalken.
[30] Anledningen till att tredje mans egendom finns hos gäldenären kan variera, men det kan vara fråga om t.ex. hyra, leasing, deposition eller kommission.
[31] Se NJA II 1944 s. 409.
[32] Med vårdplikt menar jag skyldigheten att vidta nödvändiga åtgärder för att *bevara* viss egendom. Se NJA II 1933 s. 174 samt 179.
[33] Se Palmér/Savin (supplement 37, juni 2018), *Konkurslagen — En kommentar, del II*, s. 7:22 a, Walin (1975), *Separationsrätt*, s. 161 och Welamson s. 362. Förstnämnda författare för också ett resonemang om vårdpliktens omfattning och hur man frigör sig från den.
[34] Se SOU 1983:24, s. 301 och Hovrätten för Övre Norrlands dom den 28 maj 1999 i mål T 169/97.
[35] Möller (1988), *Konkurs och kontrakt*, s. 794.

antal situationer, kan man tycka att den bör ha ett välgrundat och entydigt svar. Detta motiveras dessutom av att svaret på frågan påverkar förvaltarens rätt till arvode och hans eller hennes skadeståndsansvar. Något välgrundat och entydigt svar står emellertid inte att finna.

I en likartad situation, när fråga är om ansvaret för redovisningsmedel som finns hos gäldenären vid konkursutbrottet eller som senare flyter in till boet, är dock saken enkel.[36] Lagstiftaren har i dessa fall ålagt förvaltaren ett personligt ansvar inom ramen för uppdraget, eftersom det ansågs vara ”praktisk[t] och ändamålsenlig[t]”.[37] Förvaltaren är alltså i dylika fall alltid skyldig att som ett led i förvaltningen av boet ta hand om och redovisa sådana medel till tredje man. Gör förvaltaren inte detta kan tredje man rikta anspråk mot förvaltaren personligen. Några motsvarande lagregler beträffande lösöre finns dock inte. Vad är det då som gäller?

2.3.2 Allmänt om vårdplikt för tredje mans lösöre

Det finns flera sätt på vilka någon kan få besittning till annans lösöre. Något grovhugget kan man dock dela in alla former av besittningsövergång i två kategorier, frivillig eller ofrivillig.[38] Exempel på *frivillig besittningsövergång* är deposition, lån, hyra, köp och gåva, medan typexemplet på *ofrivillig besittningsövergång* är stöld/tillgrepp. En ofrivillig övergång kan emellertid också utgöras av att ägaren tappar bort sin egendom, varefter någon annan hittar den och tar befattning med den. Ytterligare exempel på ofrivillig besittningsövergång är att besittningen frångår en ägare genom dödsfall eller konkurs. I dessa fall övergår besittningen normalt till ett dödsbo respektive ett konkursbo.

Medan den frivilliga besittningsövergången till sin natur är kontraktuell, är den ofrivilliga besittningsövergången icke-kontraktuell. Oavsett om det föreligger ett avtalsförhållande eller ej, förefaller dock huvudregeln i svensk rätt vara att den som tar befattning med viss egendom, ikläder sig en skyldighet att tills vidare vårda egendomen (om inte annat avtalas).[39] Syftet med en sådan skyldighet är naturligtvis att skydda äganderätten genom en ambition att innehavaren ska återställa egendomen till den rätta ägaren i oförändrat skick.[40]

Det är inte för alla situationer klarlagt vilken typ av besittning som grundar vårdplikt, men klart torde i alla fall vara att fysisk befattning

[36] Se 7 kap. 23 § andra och tredje stycket samt 24 § KL.
[37] Se NJA II 1944 s. 419. Jfr även SOU 1943:24, s. 44 ff.
[38] Besittningsbegreppet kommer inte att behandlas närmare i denna artikel. För en närmare genomgång av detta hänvisas bl.a. till Göranson (1985), *Traditionsprincipen*, s. 463 ff.
[39] Se 18 kap. 1 och 2 §§ samt 19 kap. 8 § ärvdabalken, 12 kap. 2 § handelsbalken, 2 § lagen om hittegods, 3 § andra stycket lag med vissa bestämmelser om sjöfynd (sjöfyndslagen), NJA II 1933 s. 178 f. och 242, NJA II 1938 s. 747 ff., NJA 1875 s. 379, NJA 1875 s. 477 och Heidbrink, *Utgångspunkten för ansvar för annans lösöre (custodia) i straff- och skadeståndsrätten*, Tidsskrift for Rettsvitenskap, vol. 122, 4 2009, s. 586 f. Jfr även 12 kap. 7 § handelsbalken, som dock avser tid innan dödsboet var att anse som en egen juridisk person.
[40] Se exempelvis NJA II 1938 s. 743.

med viss egendom utgör grund för vårdansvar.[41] Enligt Heidbrink bör dock inte bara fysiskt omhänderhavande, utan all form av *omedelbar besittning*, grunda vårdplikt. I begreppet omedelbar besittning inräknas situationer där vårdaren har obehindrad tillgång till egendomen, ”såsom [egendom] i ett lagerutrymme till vilket [vårdaren] har nycklarna eller föremål i ett bankfack”.[42]

Beträffande *vårdpliktens omfattning* gäller i allmänhet att ägaren har en i tiden obegränsad rätt att återfå sin egendom, vilket är ett privilegium som följer med äganderätten. Som utgångspunkt finns inte någon möjlighet för vårdaren att saklöst överge godset.[43] Vill innehavaren *befria sig från vården* av egendomen, får han eller hon påkalla att ägaren avhämtar den. Är ägaren i dröjsmål med avhämtandet, torde vårdaren, på ägarens bekostnad, få tillsända honom eller henne godset eller delegera/överlämna förvaringen till någon annan person. I vissa lagreglerade fall kan vårdaren också frigöra sig från sin skyldighet genom att överlämna egendomen till viss instans.[44] Det kan även tänkas att innehavaren i sista hand får sälja egendomen och mot köpeskillingen avräkna sin fordran för vård av egendomen. Detta är dock ett alternativ som utan stöd i lag eller avtal bör tillämpas med försiktighet.[45] Ifråga om *vårdpliktens innehåll* kan det generellt sägas vara fråga om nödvändiga åtgärder för egendomens bevarande.[46] Någon anledning att ytterligare precisera vårdpliktens innehåll finns inte, eftersom det beror på den berörda egendomens beskaffenhet i det enskilda fallet.

2.3.3 Vårdplikten för tredje mans lösöre vid konkurser

Som framgår ovan innebär konkursen en ofrivillig besittningsövergång. Genom konkursutbrottet uppkommer rättssubjektet konkursboet, som snarast ska överta besittningen till gäldenärens egendom.[47] Konkursförvaltaren är då naturligtvis skyldig att vårda den egendom som ingår i boet och som har ett ekonomiskt värde för borgenärerna.[48]

Om gäldenären förfogar över en lokal eller annan förvaringsplats, är det inte ovanligt att konkursförvaltaren vid omhändertagandet även omhändertar tredje mans egendom (separationsgods) som före

[41] Se hänvisning i not 39.
[42] Heidbrink, s. 587.
[43] Formuleringen i 12 kap. 6 § handelsbalken skulle kunna tas till intäkt för en motsatt uppfattning. Se emellertid lagkommitténs förslag den 1 aug. 1826 till allmän civillag, s. 193 (motiv till 12 kap. 6 § handelsbalken) och Hasselrot (1899), *Handelsbalken jemte dithörande författningar, del 4 (omfattande 12:e kap.)*, s. 730.
[44] Se exempelvis 18 kap. 2 § andra stycket ärvdabalken och 2 § lagen om hittegods.
[45] Se Hasselrot, s. 731 f. och 756. Jfr 2 och 3 §§ sjöfyndslagen.
[46] Se exempelvis NJA II 1933 s. 179 och Heidbrink, s. 583.
[47] Se 3 kap. 1 och 3 §§ samt 7 kap. 12 § KL.
[48] Se 7 kap. 8 § KL. Vid dödsfall finns det visserligen regler som föreskriver en *tillfällig vårdplikt* avseende dödsboets egendom, för andra än dödsbodelägarna (se 18 kap. 2 § ärvdabalken). Normalt åvilar då skyldigheten en sammanboende med den döda, men vårdplikten kan även falla på hyresvärden eller annan tredje man. Några motsvarande regler finns dock inte vid konkurs.

konkursbeslutet var i gäldenärens besittning (exempelvis p.g.a. att gäldenären är hyrestagare, leasetagare, depositarie eller dylikt).[49] Frågan är vilket ansvar boet och förvaltaren har för egendomen fram till dess att den överlämnas till tredje man.

Några särskilda lagregler beträffande konkursbons respektive konkursförvaltares skyldighet att vårda tredje mans lösöre finns inte. Utgångspunkten bör därför vara i enlighet med den allmänna vårdpliktsnormen i 2.3.2 ovan, dvs. att vårdplikt för tredje mans lösöre i vart fall inträder i det ögonblick som egendomen omhändertas fysiskt. Nödvändiga åtgärder för egendomens bevarande ska då vidtas, vid äventyr av skadeståndsansvar för den vårdnadspliktiga.[50] Kvarstår gör dock frågan om vem av boet och förvaltaren som bär ansvaret för egendomens vård. Är vårdplikten en norm för uppdraget eller vilar ansvaret ensamt på boet?

Som framgår under 1.1 och 1.2 ovan är normalt konkursboet det rättssubjekt som agerar i konkursen. Konkursförvaltaren är blott en företrädare för boet och har endast i undantagsfall ett personligt ansvar för de åtgärder som vidtas inom ramen för förvaltningen av boet. Någon särskild bestämmelse som ålägger förvaltaren vårdplikt för tredje mans lösöre finns inte. Något stöd för en allmän rättsprincip som ger förvaltaren ett dylikt ansvar förefaller inte heller finnas. Det ansvar som förvaltaren har för redovisningsmedel är ju endast tillskapat eftersom det ansågs vara praktiskt och ändamålsenligt.[51] I avsaknad av en särskild norm bör det då, i likhet med Möllers uppfattning, enbart vara boet som är skyldigt att vårda egendomen.

Sammanfattningsvis medför detta att frågan huruvida förvaltaren ska vidta en åtgärd för vård av tredje mans lösöre måste avgöras utifrån den generella handlingsnormen i 7 kap. 8 § första stycket KL. Dvs. att arbete med vård av egendomen ska utföras bara i den mån det är till nytta för boet. I praktiken måste då förvaltaren ställa sig frågan om utgifterna för vård av egendomen (inklusive ersättning för eget arbete) överstiger det potentiella skadeståndet som utebliven vård av egendomen kan medföra för konkursboet. Om så är fallet bör förvaltaren lämna egendomen utan vård, även om detta från allmänna utgångspunkter kan framstå som otillfredsställande. En annorlunda ordning torde kräva ingripande från lagstiftaren.[52]

3 Ersättningsgillt arbete i konkurser

3.1 Bakgrund

Som framgår under 1.2 ovan har konkursförvaltaren rätt till arvode för det arbete som uppdraget har medfört. Arvodet får dock enligt

[49] Det kan naturligtvis också förekomma att besittningen till viss egendom övergår till konkursboet i ett senare skede av konkursen och att besittningsövergången sker från annan än gäldenären.
[50] Se exempelvis NJA II 1933 s. 179, NJA 1875 s. 379 och NJA 1875 s. 477.
[51] Se 7 kap. 23 och 24 §§ KL och NJA II 1944 s. 419. Jfr även SOU 1943:24, s. 44 ff.
[52] Jfr NJA 2015 s. 132.

14 kap. 4 § andra stycket KL inte bestämmas till ett högre belopp än som med hänsyn till det arbete som uppdraget har krävt, den omsorg och skicklighet varmed det har utförts samt boets omfattning kan anses utgöra skälig ersättning för uppdraget. I en föregående artikel om arvode till konkursförvaltare har jag redogjort bl.a. för principerna som styr arvodets storlek och hur rekvisiten omsorg och skicklighet samt boets omfattning förhåller sig till varandra.[53] Denna artikel kommer ifråga om arvode enbart att belysa rekvisitet *det arbete som uppdraget har krävt*, vilket bestämmer vilka delar av utfört arbete som förvaltaren har rätt till arvode för (ersättningsgillt arbete).

3. Aktuell praxis

De senaste åren har ramarna för vad som är ersättningsgillt arbete i konkurser varit uppe för prövning i överrätterna vid ett flertal tillfällen. I förgrunden för dessa avgöranden har den generella handlingsnormen i 7 kap. 8 § första stycket KL stått.

I NJA 2015 s. 132 hade förvaltaren vidtagit åtgärder för att överlåta en fastighet som var belastad med miljöfarligt avfall. Ett flertal åtgärder hade vidtagits efter att det hade blivit känt för henne att fastigheten saknade ekonomiskt värde. HD uttalade inledningsvis att ”[arvode] till förvaltaren [inte får] bestämmas till ett högre belopp än som utgör skälig ersättning för uppdraget. Däri ligger att åtgärder som inte främjar en förmånlig och snabb avveckling av boet i princip inte ska ersättas. Bestämmelsen [om sysselsättningshänsyn] i 7 kap. 8 § andra stycket konkurslagen… är en undantagsregel. Någon bestämmelse om att förvaltaren får ta motsvarande hänsyn till andra allmänna intressen finns inte”. HD konstaterade därefter att de åtgärder som förvaltaren hade vidtagit i och för sig kunde antas ha varit av värde från allmänna utgångspunkter. Eftersom arbetet inte hade skett i linje med den generella handlingsnormen i 7 kap. 8 § första stycket KL, kunde emellertid inte något arvode utgå för dessa åtgärder.

En likartad situation ledde till Göta hovrätts beslut den 13 oktober 2016 i ärende nr Ö 1865-11. Hovrätten ansåg att det vid en viss tidpunkt måste ha stått klart för förvaltaren att övervärde saknades i den fastighet som ingick i boet och att det inte längre var påkallat att försöka sälja den. Det arbete som förvaltaren hade utfört från och med nämnda tidpunkt kunde därför ”inte anses ha varit skäligen påkallat eller främjat en förmånlig och snabb avveckling av konkursboet”. Arbetet ersattes inte med arvode i konkursen.

Ett avgörande från Svea hovrätt gällde ett konkursbolag som hade administrerat kapitalförsäkringar åt en utländsk försäkringsgivare med ett stort antal försäkringstagare.[54] Före konkursen var konkursbolaget och försäkringsgivaren föremål för en utredning av Finans-

[53] Se SvJT 2016 s. 89, *Arvodesbedömningen i konkurs — utgångspunkter för tillämpningen.*

[54] Se Svea hovrätts beslut den 1 november 2016 i mål nr Ö 7137-15.

inspektionen (FI), vilken resulterade i att försäkringsgivaren förbjöds att bedriva försäkringsverksamhet i Sverige. Under konkursen fick förvaltaren ett stort antal frågor från olika försäkringstagare. Han hade också löpande kontakter med FI, tillhandahöll myndigheten underlag samt hade omfattande och tidskrävande kontakter med försäkringsgivarens företrädare. För ovannämnda arbete begärde förvaltaren arvode med 450 000 kr.

Hovrätten, som instämde i tingsrättens bedömning, ansåg att lagen endast i begränsad omfattning gav utrymme för att tillerkänna förvaltaren ersättning för dylikt arbete. Förvaltaren ansågs endast ha rätt till ersättning för att bilda sig en uppfattning om hur situationen skulle hanteras, men viss hänsyn togs ändå till att förvaltaren i vissa avseenden svårligen hade kunnat hantera frågorna på annat sätt. Någon hänsyn till invändningen att arbetet var påkallat utifrån god advokatsed tog domstolen emellertid inte. Arvodet bestämdes slutligen till 200 000 kr i denna del.

Göta hovrätts beslut den 25 januari 2017 i mål nr Ö 1479-16 avsåg arvodet till en förvaltare som hade bistått det bolag som hade övertagit driften av konkursbolagets verksamhet. Åtgärderna bestod bl.a. i att ställa ut en deposition till det övertagande bolagets elleverantör samt kontakter med leverantören, i syfte att säkerställa verksamhetskritisk elleverans för det övertagande bolaget. Hovrätten ansåg att åtgärderna endast i begränsad omfattning hade varit meningsfulla för borgenärskollektivet och att de inte hade främjat en förmånlig och snabb avveckling av boet. Arbetet kunde därför inte ersättas med arvode i konkursen.

Ett beslut som avviker från de senaste årens enhetliga praxis är Svea hovrätts beslut den 11 april 2018 i mål nr Ö 8310-17. I ärendet hade förvaltaren lagt ner ett mycket omfattande arbete kopplat till tryckerimomsfrågor och begärt ersättning med 175 000 kr i denna del. Syftet med arbetet var enligt förvaltaren att väsentligen minska gäldenärens skulder. Såväl tingsrätten som hovrätten kom till slutsatsen att sådant arbete är motiverat enligt 7 kap. 8 § KL. Av skäl som framgår under 2.1 (sista stycket) ovan torde den aktuella slutsatsen vara direkt felaktig. Det är först vid ett bevakningsförfarande enligt 9 kap. KL som förvaltaren har rätt till ersättning för arbete i syfte att ifrågasätta gäldenärens skulder. Inte heller skyldigheten att upprätta bouppteckning i 7 kap. 13 § KL torde ge förvaltaren något utrymme för att nagelfara gäldenärens skuldsituation.[55]

Vid sidan av de senaste årens avgöranden kan nämnas ett ärende från 2008.[56] I detta fall konstaterade HD att förvaltarens arbete i anledning av en tvist om förskottsarvode inte kunde anses falla inom

[55] Eftersom bevakningsförfarande hade ägt rum i den aktuella konkursen, borde domstolen istället ha diskuterat om nedlagt arbete var ersättningsgillt i detta avseende. Något sådant resonemang fördes dock inte. Se även Svea hovrätts dom den 12 oktober 2018 i mål nr T 1978-17.

[56] Se NJA 2008 s. 941.

ramen för en förvaltares allmänna skyldighet enligt 7 kap. 8 § KL. Det arbete som förvaltaren hade lagt ned på tvisten fick således anses utfört snarare i *eget intresse* än p.g.a. åliggandena som förvaltare. Arbetet var därför inte ersättningsgillt i konkursen. Samma utgång blev det i NJA 1992 s. 548, där det konstaterades att förvaltarens inställelse som vittne i ett brottmål mot konkursgäldenärens ställföreträdare inte hade varit ägnat att befordra konkursförfarandet. Utöver praxis bör det också nämnas att konkurstillsynen under 2017 har redogjort för sin syn på vilka av förvaltarens brottsefterforskande åtgärder som ska ersättas med arvode i konkursen.[57]

3.3 Metod för fastställande av ersättningsgillt arbete

Vid första anblick är den grundläggande principen för vilket arbete som är ersättningsgillt tämligen enkel. Under förutsättning att en faktisk arbetsinsats har utförts är utgångspunkten, vilken ju framgår direkt av det aktuella rekvisitet, att förvaltaren bara har rätt till ersättning för sådana arbetsuppgifter som omfattas av uppdraget. För att i det enskilda fallet få svar på om visst arbete grundar rätt till arvode, behöver man först besvara två centrala frågeställningar.

Till att börja med måste man fråga sig om den åtgärd det är fråga om har *utförts av förvaltaren i denna sin egenskap*. Är åtgärden utförd i ett privat sammanhang, som ett led i ett annat sysslomannauppdrag eller i en annan roll utanför konkursförfarandet, medför arbetet inte rätt till arvode i konkursen. Så är exempelvis fallet om förvaltaren kallas till att vittna i domstol. Det är då normalt fråga om en allmän medborgerlig skyldighet och inte ett led i förvaltningen av boet. Medför vittnesmålet inte någon nytta för konkursboet, finns inte heller någon rätt till ersättning.[58]

Om en viss åtgärd anses vara utförd av förvaltaren i denna sin egenskap, måste man i nästa led skilja mellan det förvaltaren *får* göra och det förvaltaren *ska* göra, dvs. åtgärder som förvaltaren är behörig att utföra respektive åtgärder som förvaltaren är ålagd att utföra enligt en för uppdraget gällande handlingsnorm.[59] Som framgår under 1.2 ovan är förvaltarens behörighet långtgående. Den omfattar varje rättshandling som berör konkursboet som rättssubjekt eller förmögenhetsmassa. Har konkursboet fått rättigheter eller iklätt sig skyldigheter är förvaltaren behörig att företräda boet i detta avseende. Förvaltaren är också generellt behörig att disponera tillgångarna i boet.

Även om förvaltaren i och för sig är behörig att vidta en viss åtgärd, har han eller hon rätt till arvode enbart för åtgärder som svarar mot uppdragets handlingsnormer, dvs. åtgärder som uppdraget har krävt. Arvodesbedömningen svarar i denna del till fullo mot regelstrukturen i 7 kap. KL. Utgångspunkten vid bedömningen om visst arbete är er-

[57] Se Kronofogden, Tillsynsnytt nr 1/2017.
[58] Se NJA 1992 s. 548. Se dock Welamson, s. 613 f.
[59] Se närmare om uppdragets handlingsnormer under 2 ovan.

sättningsgillt blir alltså huvudregeln i 7 kap. 8 § första stycket KL. Om arbetet inte är ersättningsgillt enligt nämnda lagrum, krävs en särskild bestämmelse (och i undantagsfall en allmän rättsprincip) som stadgar att förvaltaren är skyldig att utföra en viss arbetsuppgift.

Principerna för tillämpningen tål att exemplifieras. Utgå t.ex. från att konkursgäldenären har en fordran mot ett bolag som saknar betalningsförmåga. Eftersom fordran ingår i konkursboet, är förvaltaren visserligen behörig att driva in den. Saknar den betalningsskyldiga betalningsförmåga, bidrar dock indrivningen knappast till en förmånlig eller snabb avveckling av boet (se 7 kap. 8 § KL). I sådant fall har förvaltaren inte rätt till ersättning för nedlagt arbete från den tidpunkt det står klart att han eller hon har eller borde ha haft kännedom om betalningsoförmågan.

3.4 Arvode för vård av tredje mans lösöre?

Under 2.3.3 ovan framgår att det endast är konkursboet som är skyldigt att vårda tredje mans lösöre som finns i boets besittning. Det finns ingen särskild handlingsnorm som ålägger förvaltaren en skyldighet att vårda egendomen inom ramen för uppdraget. Frågan huruvida förvaltaren ska vidta nödvändiga åtgärder för egendomens vård eller ej blir då en fråga om ekonomisk nytta för boet. Principen måste därför vara att åtgärder för egendomens bevarande som regel inte bör vidtas, om kostnaderna för egendomens vård överstiger det potentiella skadeståndskrav som kan riktas mot boet p.g.a. uteblivna åtgärder. Inte heller i sådant fall har förvaltaren rätt till arvode för det nedlagda arbetet från den tidpunkt då han eller hon borde ha förstått detta.

4 Skadeståndsansvar vid konkurser

När förvaltaren utför sitt uppdrag har han eller hon inte bara arvodesreglerna i 14 kap. KL att förhålla sig till. Varje åtgärd som förvaltaren vidtar riskerar även att utlösa ett skadeståndsansvar, vilket kan drabba såväl boet som förvaltaren personligen.

Som framgår under 1.1 och 1.2 ovan är konkursboet det rättssubjekt som primärt agerar i konkursen, medan förvaltaren endast är boets ställföreträdare. Om konkursboet, visserligen till följd av förvaltarens agerande, inte uppfyller en skyldighet, exempelvis leverans av en vara eller vård av tredje mans egendom, kan boet bli skyldigt att utge skadestånd. Det är i första hand konkursboet som ansvarar för de förpliktelser som har uppkommit genom avtal, besittning eller på annat sätt. En skyldighet för boet innebär alltså inte per automatik en skyldighet för förvaltaren.[60] I vissa fall kan det till och med vara så att den generella handlingsnormen i 7 kap. 8 § KL bjuder förvaltaren att

[60] Jfr NJA 1969 s. 390.

medvetet ådra konkursboet skadeståndsansvar, eftersom det är det gynnsammaste alternativet för borgenärerna.[61]

Vid sidan av skadeståndsanspråk mot konkursboet kan anspråk i vissa fall riktas direkt mot förvaltaren. Enligt 17 kap. 1 § KL svarar förvaltaren för skador som han eller hon, vid *fullgörande av sitt uppdrag*, har tillfogat boet, en konkursborgenär eller gäldenären.[62] Bestämmelsen omfattar alltså inte anspråk från tredje man och inte heller skador som förvaltaren har orsakat i en annan roll än den som konkursförvaltare. För de skadeståndsberättigade finns möjlighet att få ersättning för såväl person- och sakskador som ren förmögenhetsskada.[63] Principerna för bedömning av om skadeståndsskyldighet föreligger är desamma i konkurs som för skadestånd i allmänhet. För ansvar krävs därför att förvaltaren, uppsåtligen eller av oaktsamhet, genom handling eller underlåtenhet, har orsakat skada.[64]

Ifråga om aktsamhetsbedömningen tar den sin utgångspunkt i de handlingsnormer som gäller för den aktuella situationen.[65] Det betyder att skadeståndsskyldighet enligt 17 kap. 1 § KL endast kan uppkomma om förvaltaren åsidosätter en för uppdraget gällande handlingsnorm och därigenom vållar skada för någon som skyddas av bestämmelsen.[66] Uppdragets normer utgör alltså en yttre gräns för skadeståndsregelns omfattning.[67] I konkurs återfinns dessa normer i första hand i 7 kap. KL, men i viss mån även i annan författning.

Förvaltaren kan också ha ett skadeståndsansvar gentemot andra än de personer som räknas upp i 17 kap. 1 § KL. På kontraktsrättslig grund kan ansvar exempelvis uppkomma om förvaltaren i eget namn uppdrar åt ett sakkunnigt biträde att utföra en viss förvaltningsåtgärd och förvaltaren inte fullgör sina avtalsförpliktelser.[68]

Vid utomobligatoriska fall är 2 kap. skadeståndslagen tillämpligt. För att ansvar ska uppkomma i dessa fall, gäller enligt NJA 2006 s. 420 att förvaltaren måste åsidosätta en för uppdraget gällande norm till skydd för tredje man och därigenom vålla skada.[69] Som exempel på en situation som kan medföra utomobligatoriskt ansvar kan nämnas att

[61] Se Palmér/Savin, s. 17:4 och Renman, Lexino.
[62] Borgenär med separationsrätt till viss egendom är inte att betrakta som borgenär i konkursen och kan därför inte grunda en talan på 17 kap. 1 § KL.
[63] Se Palmér/Savin, s. 17:4.
[64] Se Renman, Lexino.
[65] Se Hellner/Radetzki s. 122 ff.
[66] Jfr NJA 2006 s. 420.
[67] Jfr Millqvist, *Konkursförvaltarens skadeståndsansvar*, SvJT 1991 s. 1. Som exempel på situationer som kan aktualisera skadeståndsansvar gentemot boet/borgenär kan nämnas att förvaltaren underlåter att väcka talan om återvinning (NJA 2005 s. 443). För en borgenärs vidkommande skulle det även kunna vara fråga om att förvaltaren har använt medel från försäljning av pantsatt egendom till betalning av massaskuld, före utdelning till den borgenär som har panträtt i egendomen (NJA 1997 s. 485). I förhållande till gäldenären kan förvaltaren ådra sig skadeståndsansvar, t.ex. om han eller hon har sålt egendom som gäldenären hade rätt att få ut av konkursboet.
[68] Jfr NJA 2016 s. 1186.
[69] Jfr även prop. 1986/87:90 s. 413 och Welamson, s. 183.

förvaltaren enligt 7 kap. 23 § eller 24 § KL missköter sin skyldighet att ta hand om och redovisa medel till tredje man.

Frågan om förvaltarens skadeståndsansvar gentemot tredje man har nyligen aktualiserats i ett mål i Svea hovrätt.[70] Ett konkursbo hade i ett tidigare skede vunnit framgång med en talan mot två systrar om återgång av ett delarvskifte. När systrarna senare skulle infria betalningen till konkursboet, avseende bl.a. dödsboets skulder och rättegångskostnader, uppdagades dock att dödsboets skulder hade minskat i väsentlig mån i förhållande till uppgifterna i konkursboupptecknin gen (från 159 000 kr till 2 215 kr). Systrarna väckte då skadeståndstalan mot konkursförvaltaren och yrkade att förvaltaren skulle betala 339 975 kr till dem, bl.a. avseende rättegångskostnader i den tidigare processen.

Som grund för talan framhöll systrarna att den tidigare processen hade varit onödig. Förvaltaren hade enligt deras uppfattning varit oaktsam, dels genom att han hade underlåtit att utreda konkursboets skulder, dels genom att han hade underlåtit att höra berörda borgenärer innan talan om återgång av delarvskiftet väcktes.[71] Ifråga om konkursboets skulder ansåg hovrätten att det inte finns någon norm i lag som innebär en skyldighet för förvaltaren att utreda dessa. Beträffande förvaltarens skyldighet att höra berörda borgenärer konstaterade hovrätten visserligen att det finns en handlingsdirigerande norm i 7 kap. 10 § KL, men att denna norm inte gäller till skydd för tredje man. Systrarnas talan lämnades därför utan bifall.

Av skäl som framgår under 2.3.3 och 3.3 ovan bör plikten att vårda tredje mans lösöre inte anses vara en norm för uppdraget. Det får till följd att tredje man inte kan rikta några skadeståndsanspråk direkt mot förvaltaren, utan helt enkelt får nöja sig med ett krav mot konkursboet.

5 Sammanfattning

Även om förvaltaren har en långtgående behörighet att företräda boet är den grundläggande principen att all förvaltning ska ske i enlighet med de normer som gäller för uppdraget. Dessa normer återfinns primärt i KL och några andra författningar, men kan även utgöras av allmänna rättsprinciper. Normalt är normerna uppställda i boets och borgenärernas intresse, men de kan även vara uppställda för att tjäna det allmännas intresse, arbetstagarnas intresse eller tredje mans intresse. Saknas det närmare bestämmelser för en viss situation, ska förvaltaren alltid fatta det beslut som vid den aktuella tidpunkten framstår som gynnsammast utifrån huvudregeln i 7 kap. 8 § första stycket KL. Sköter inte förvaltaren uppdraget i enlighet med de gällande handlingsnormerna, har detta en direkt påverkan på arvodets storlek och förvaltarens skadeståndsskyldighet.

[70] Se Svea hovrätts dom den 12 oktober 2018 i mål nr T 1978-17.
[71] Se 7 kap. 13 § första stycket KL och 2.1 ovan respektive 7 kap. 10 § KL.

Det har i litteratur, förarbeten och hovrättspraxis gjorts gällande att vårdplikten för tredje mans lösöre skulle vara en norm för förvaltaruppdraget. Jag har i denna artikel redogjort för varför denna uppfattning torde vara felaktig och att vårdplikten istället vilar helt på konkursboet. Denna slutsats får till följd att arvode inte kan utgå till förvaltaren, om kostnaden för egendomens vård överstiger det potentiella skadeståndet vid utebliven vård. Å andra sidan kan inte något skadeståndsanspråk riktas mot förvaltaren p.g.a. den uteblivna vården, eftersom vårdplikten inte utgör en norm för förvaltaruppdraget.

Avslutningsvis några personliga reflektioner. Konkursrätten är i många avseenden välutvecklad och välfungerande. Frågorna om arvode och skadestånd har dock länge fått stå i skymundan, troligtvis p.g.a. att de väcker starka känslor hos tillämparna. Detta är beklagligt, eftersom dessa frågor utgör några av de bästa utgångspunkterna för att förstå teorin om förvaltaruppdraget och dess mål. Erfarenhetsmässigt är det många gånger svårt att inta en balanserad hållning, utan att falla in i räddhågsenhet eller överdriven stridbarhet. Förhoppningen med denna artikel är därför att kunna bidra med en stringent metod som minskar utrymmet för åsikter och resulterar i en mer professionell hantering.